

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Гасанової Саїди Фарухівни
«Структура функціональної підготовленості спортсменок високого
класу як фактор забезпечення змагальної діяльності в жіночому боксі»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного
виховання і спорту зі спеціальністю: 24.00.01 – Олімпійський і
професійний спорт

Актуальність теми дисертації. Сучасна ситуація характеризується зростанням популярності та розповсюдженості єдиноборств серед жінок, в тому числі, і жіночого боксу. Цей вид спорту включено до програми Олімпійських ігор, в ньому проводяться чемпіонати світу, рейтингові змагання міжнародного рівня. Суттєве зростання конкуренції в цьому виді спорту є причиною збільшення напруженості змагальної діяльності, що, у свою чергу, приводить до появи нових вимог до функціонального стану спортсменок. Це обумовлює необхідність обґрунтування фізіологічного супровіду у цьому виді спорту. Але дотепер переважна кількість наявних робіт передбачає перенесення методичних підходів підготовки боксерів-чоловіків на аналогічну підготовку жінок, без урахування відмінностей фізіологічного, психологічного, педагогічного плану. Саме це й обумовило актуальність роботи Гасанової Саїди Фарухівни, метою якої було визначити вплив структури функціональної підготовленості спортсменок високого класу на прояви спеціальної працездатності та результативність змагальної діяльності жінок-боксерів для подальшого підвищення ефективності тренувального процесу.

Актуальність роботи також визначається тим, що вона виконана згідно з науково-дослідними темами «Моніторинг процесу адаптації кваліфікованих спортсменів з урахуванням їх індивідуальних особливостей» (номер державної реєстрації 0112U001732) і «Критерії оцінки

функціонального потенціалу спортсменів високого класу» (номер державної реєстрації 0114U001482), які виконувалися за рахунок державного бюджету.

Достовірність і наукова новизна отриманих результатів.

Вірогідність отриманих результатів і висновків забезпечена їх всебічним обґрунтуванням, відповідністю методів дослідження меті та завданням дослідження; достатньою тривалістю дослідження, якісним і кількісним аналізом його результатів; використанням репрезентативного обсягу вибірки та доцільним і коректним застосуванням методів математичної статистики під час обробки і аналіза отриманих у дослідженні даних.

Дисертація має суттєву наукову новизну. В ній вперше отримано дані кількісного аналізу структури змагальної діяльності жінок-боксерів високого класу – учасниць чемпіонату України, чемпіонату світу та Олімпійських Ігор; визначено розподіл захисних дій жінками-боксерами високого класу, які були виконані під час поєдинку; виявлено відмінності прояву спеціальної працездатності і її функціонального забезпечення у жінок-боксерів високого класу у різних раундах поєдинку, що забезпечують ефективність та результативність змагальної діяльності; визначено тип реакції кардiorespirаторної системи організму спортсменок під час поєдинку, що сприяє досягненню високого рівня спеціальної працездатності і забезпечує високу результативність жінок-боксерів під час змагань; виявлено відмінності у розвитку і внеску до структури функціональної підготовленості її факторів у жінок-боксерів – лідерів і аутсайдерів у команді в період проведення дослідження; показано, що на даному етапі розвитку жіночого боксу в Україні для забезпечення високої результативності змагальної діяльності жінок-боксерів високого класу має визначальне значення високий рівень їх функціональної підготовленості за умови розвитку усіх її факторів;

Отримані результати дозволили доповнити наявні дані, що співвідношення засобів загальної фізичної і спеціальної фізичної підготовки змінюється у зворотній пропорції з ростом кваліфікації жінок-боксерів;

відносно залежності між спеціальною і загальною працездатністю жінок-боксерів високого класу, а також їх зв'язок з характеристиками аеробних і анаеробних можливостей їх організму.

Якість використаних для дослідження методів, репрезентативність отриманих результатів. Схема виконання роботи передбачає можливість отримання повної та об'єктивної інформації при послідовному виконанні намічених завдань, причому відомості, отримані на попередніх етапах, стали основою планування наступних етапів дослідження. У роботі використані такі методи, як аналіз науково-методичної літератури та інформації мережі Інтернет, анкетування жінок-боксерів різної кваліфікації, аналіз відеозаписів поєдинків Олімпійських Ігор, чемпіонатів світу, міжнародних і національних змагань, педагогічне тестування рівня спеціальної працездатності жінок-боксерів, методи статистичної обробки. Зазначені методи є загально відомими, інформативними та валідними, що дозволяє вважати отримані результати вірогідними та об'єктивними. Наукові положення, сформульовані в дисертації, базуються на достатній кількості експериментальних досліджень, мають науково обґрунтований характер, логічно пов'язаний з отриманими результатами.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації та доцільність продовження і розвитку відповідних досліджень. Отримані результати мають суттєву практичну значущість та полягають у науково-методичному обґрунтуванні та визначенні факторів, що впливають на підвищення результативності змагальної діяльності жінок-боксерів високого класу на сучасному етапі розвитку жіночого боксу. Реалізація цих факторів в науково-методичному забезпеченні спортивної підготовки жінок-боксерів високого класу, дозволяє тренеру проводити корекцію тренувального процесу індивідуально дляожної спортсменки, вдосконалювати саме ті чинники функціональної підготовленості спортсменок, що необхідні для ефективної змагальної діяльності. Результати досліджень апробовані та впроваджені у практику спортивної підготовки

спортсменок збірної команди України з боксу, що стверджується актами впровадження. Також отримані результати впроваджено в навчальний процес Національного університету фізичного виховання і спорту України, що підтверджено відповідними актами.

Оцінка наукової та літературної якості складу матеріалу і стилю дисертації. Дисертація написана літературною українською мовою, автор добре володіє матеріалом та вільно його викладає. Характер та стиль оформлення дисертації повністю відповідають загальним вимогам.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації. Структура викладення дисертаційного матеріалу є традиційною, такою, що є прийнятною для наукових робіт подібного плану. Матеріали дисертації викладені на 248 сторінках, вона складається із вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел, додатків. Результати проілюстровано за допомогою 31 таблиці, 22 рисунків. Список використаних джерел містить 232 найменування, з яких 47 – джерела на латиниці.

У вступі дисерантка обґрунтоває актуальність теми дослідження, показує її зв'язок із державними науковими програмами, формулює мету та завдання роботи, визначає об'єкт та предмет, розкриває наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, наводить відомості щодо апробації результатів та публікацій, структури роботи.

У аналітичному огляді літератури дисерантка проводить комплексний аналіз наявних літературних джерел, присвячених функціональній підготовленості і особливостям змагальної діяльності у боксі. Автор послідовно розглядає особливості жіночого боксу як олімпійського виду спорту, особливості змагальної діяльності спортсменок високого класу в жіночому боксі, специфіку підготовки спортсменок високого класу у спортивних єдиноборствах на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей та функціональні можливості жінок-боксерів високого класу, як основу формування їх спортивної підготовленості. Проведений

аналітичний огляд дозволив авторові зробити висновок про актуальність і своєчасність обраного напряму досліджень, їх важливість для розвитку жіночого боксу в Україні.

Другий розділ містить відомості щодо програми, матеріалів та методів, використаних під час роботи. Досягнення мети та виконання задач дослідження здійснено за допомогою спеціально розробленої програми, згідно з якою дослідження проведено у три етапи. У анкетуванні прийняли участь 38 спортсменок з рівнем майстерності не нижче кандидата в майстри спорту.

На етапі лабораторного тестування у дослідженні прийняли участь 21 жінка-боксер високого класу віком 19-24 роки. Учасниці мали кваліфікацію ЗМС, МСМК, МС і відносилися до першої напівсередньої, напівсередньої та середньої вагових категорій. Тестування проведено за допомогою сучасного обладнання на базі лабораторії теорії і методики спортивної підготовки та резервних можливостей спортсменів НДІ Національного університету фізичного виховання і спорту.

Використані у роботі методи цілком відповідають поставленим завданням, є загальновизнаними та репрезентативними, а використані методики статистичної обробки є адекватними, що дають змогу отримати вірогідні результати.

Третій розділ присвячений аналізу структури змагальних дій жінок-боксерів різної кваліфікації. Автором визначено, що структура змагальної діяльності жінок-боксерів високого класу, які здобули перемогу в поєдинку, та їх суперниць має виражені відмінності за щільністю ведення поєдинку, кількістю ударних та захисних дій. Аналіз тренувальної діяльності жінок-боксерів високої класу дозволив визначити обсяг і структуру їх спортивної підготовки, що надає підстави для розробки рекомендацій для вдосконалення тренувальних програм жінок-боксерів з врахуванням індивідуальних особливостей їх функціональної підготовленості.

Четвертий розділ повинен бути визнаний центральним розділом дисертації, оскільки він присвячений дослідженням та аналізу проявів спеціальної працездатності жінок-боксерів високого класу. Встановлено, що у жінок-боксерів високого класу, які є лідерами в спортивній команді, відзначається найбільший рівень анаеробної креатинфосфатної працездатності. Для формування високого темпу нанесення ударів при короткочасній роботі анаеробного креатинфосфатного характеру найбільш сприятливим є економний тип дихальної реакції, коли більш високий рівень легеневої вентиляції формується за рахунок більшого дихального об'єму. Виявлено високий рівень зв'язку характеристик спеціальної працездатності жінок-боксерів високого класу з показниками реакції кардіореспираторної системи, що характеризують наростання метаболічних зрушень в їх організмі. Визначені особливості функціональних можливостей у жінок-боксерів високого класу, які лідерами у команді. З'ясовані чинники безпосередньо впливають на вдосконалення працездатності жінок-боксерів високого класу, здатність адекватно та швидко реагувати на зміни інтенсивності дій у боксерському поєдинку.

Проведений аналіз та узагальнення результатів доводять, що послідовне виконання поставлених завдань дозволило автору досягти мети дисертаційної роботи, ще раз стверджують наукову новизну та практичну значущість дисертації.

Висновки, зроблені у роботі, є логічними, відбувають реалізацію поставлених завдань, містять найбільш важливі наукові і практичні результати, одержані в дисертації, та необхідний цифровий матеріал. Автореферат відображає зміст дисертації.

Автор має достатню для кандидатської дисертації кількість публікацій, що відбувають одержані результати - 15 наукових праць, з них 5 статей у фахових виданнях України, 2 статті у виданні України, яке включено до міжнародної наукометричної бази, 5 публікацій апробаційного характеру та 3 публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Результати роботи доповідалися та обговорювалися на представницьких наукових форумах, включаючи конференції з міжнародною участю.

Оцінюючи в цілому позитивно дисертацію Гасанової Саїди Фарухівни, необхідно у порядку дискусії зупинитися **на запитаннях**, що виникли під час ознайомлення із роботою, а саме:

1. Чому при опитуванні окремо аналізували результати учасників, що мали звання МС та МСМК та КМС?
2. Чим можна пояснити максимальне перебування жінок-боксерів на дальній дистанції під час поєдинку?
3. При аналізі поєдинків з'ясовано, що спортсменки наносять більше ударів зальної дистанції, але ефективність ударів вища для близньої дистанції. Чим це можна пояснити?
4. У розділі 4 наводяться відомості тестування жінок-боксерів, окремо для команди, лідерів та аутсайдерів. Які критерії розподілу на ці групи? Як були враховані результати 11 учасниць, не віднесені до лідерів та аутсайдерів?
5. За результатами кореляційного аналізу (табл. 4.12) в другому раунді тесту «3 раунди по 3 хв» виявлено меншу кількість вірогідних зв'язків характеристик спеціальної працездатності з показниками реакції КРС. Чим це може бути пояснено?
6. Як отримані вами результати можуть бути використані для покращання відбору в жіночому боксі?

Однак слід зазначити, що ці питання не знижують актуальності, новизни та практичної значущості дисертаційної роботи та не впливають на її загальну високу позитивну оцінку.

ВИСНОВОК

Дисертація Гасанової Саїди Фарухівни «Структура функціональної підготовленості спортсменок високого класу як фактор забезпечення змагальної діяльності в жіночому боксі», що представлена на здобуття

наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт, є самостійною, закінченою науково-дослідною роботою, що виконана на актуальну тему, має вагоме теоретичне та практичне значення і в повній мірі відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів», який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (з урахуванням змін згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. за № 656), а її автор Гасанова Саїда Фарухівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту зі спеціальності: 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент,
 професор кафедри медичних
 дисциплін та охорони здоров'я
 Харківської державної академії
 фізичної культури, доктор медичних
 наук, професор



Л.В.Подрігало